

N:o 51.

Ank. till Riksd. kansli den 20 mars 1893, kl. 2 e. m.

Utlåtande, i anledning af Kongl. Maj:ts proposition angående beredande af lånemedel till utveckling af statens telefonväsende.

(R. A.)

I proposition af den 22 december sistlidne år har Kongl. Maj:t, under återopande af ett propositionen bilagdt statsrådsprotokoll öfver finansärenden för samma dag, föreslagit Riksdagen att bemyndiga riksgäldskontoret att tillhandahålla telegrafstyrelsen för fortsatt utveckling af statens telefonväsende ett lånebelopp af en million kronor, att, i mån af behof och sedan detta för hvarje gång blifvit af Kongl. Maj:t pröfvadt, af telegrafstyrelsen i riksgäldskontoret lyftas och jemte ränta, motsvarande den ränteutgift, som genom berörda belopps öfverlemnande till telegrafstyrelsen riksgäldskontoret förorsakas, inom tolf år från första lyftningsdagen återgäldas medelst afbetalningar, i den mån telegrafverkets medel dertill lemna tillgång, dock så att dylika afbetalningar böra en månad förut af telegrafstyrelsen för riksgäldskontoret tillkännagifvas.

Af ofvanberörda statsrådsprotokoll inhemtas, att det af 1892 års lagtima Riksdag för enahanda ändamål anvisade lånebelopp, 1,000,000 kronor, i likhet med de lånemedel, som förut af Riksdagen anvisats till

telefonväsendets utveckling, användts till inköp af enskilda telefonföreningars telefontät samt till anläggning af nya och utvidgning af i statens ego redan varande telefontät äfvensom till de lokala telefontätens förbindande med rikstelefontätet medelst kortare förbindelseledning, medan deremot de statsanslag utan återbetalningsskyldighet, som under de senare åren anvisats till anläggning af telefonledningar, med undantag endast för de mindre belopp, som särskildt anvisats till anläggning af telefonledningar i bohuslänska skärgården, användts till bestridande af kostnaderna för de långsträckta interurbana telefonledningarna.

I statsrådsprotokollet omförmäles vidare, att telegrafstyrelsen i underdånig skrifvelse den 16 december sistlidne år till en början erinrat, hurusom styrelsen, i underdånig skrifvelse den 22 december 1891 med framställning om anvisande af lånemedel till fortsatt utveckling af statens telefonväsende till belopp af en million kronor för hvartera af åren 1892 och 1893, anförde, att styrelsen ansåge såsom en verklig fördel för telegrafverket och dess abonnenter, att staten sökte utveckla sitt telefonväsende i hufvudsakligen samma riktning som under de närmast föregående åren, då påtagligt vore, att telefonen skulle medföra allt större och större fördelar för allmänheten, i samma mån som abonnenten från sin apparat kunde komma i förbindelse med alla orter, så långt som tekniken medgafve. Bemödandet att utvidga statens telefonväsende borde sålunda, bland annat, riktas derpå att söka till telegrafverket förvärfva de viktigare enskilda telefontäten i landet, i den mån sådant kunde på antagliga vilkor ske, och i främsta rummet å de orter, som berördes af de stora stamtelefonlinierna eller genom kortare förbindelseledning kunde sättas i samband med dessa, så att samma orter måtte så skyndsamt och fullständigt som möjligt komma i åtnjutande af rikstelefonens fördelar. Då inkomsterna från de lokala näten vore tillräckliga så väl till dessas underhåll och betjening som till ränta och amortering för anläggningskostnaderna, under det samma förhållande icke egde rum beträffande de långa interurbana ledningarne, borde de sistnämnda bekostas genom direkta anslag af statsmedel, men utgiften för inköp och anläggning af lokala telefontät bekostas genom lånemedel.

Med hänvisning härtill anförde telegrafstyrelsen i förstnämnda skrifvelse att, ehuru Kongl. Maj:t icke funnit skäl att på grund af styrelsens nyssberörda framställning hos Riksdagen äska lånemedel till högre belopp än en million kronor, att utgå under år 1892, telegrafstyrelsen fortfarande hyste den öfvertygelsen i afseende å sättet för anskaffandet af medel till fortsatt utveckling af statens telefonväsende, att, medan de långa interurbana ledningarne bekostades genom direkta anslag af statsmedel,

kostnaden för anläggning och inköp af telefontät äfvensom anordnande af kortare telefonförbindelser borde bestridas genom lånemedel. Den stora anslutning till rikstelefontätet, som under de närmast förflutna åren egt rum, utvisade tydligt behovet för allmänheten att komma i åtnjutande af de fördelar, detta nät erbjöde, och till telegrafstyrelsen inkomna framställningar från ett stort antal enskilda telefonföreningar ådagalade allt för väl, att detta behof ännu icke blifvit tillgodosedt. Dessa omständigheter manade telegrafstyrelsen att hos Kongl. Maj:t förnya sin öförmälda underdåniga framställning att, för utveckling af statens telefonväsende jemväl under innevarande år, erhålla lånemedel till enahanda belopp, som af senaste lagtima Riksdag anvisades för år 1892.

De redan kända anläggningar och inköp af ifrågavarande slag, för hvilka under detta år lånemedel borde anvisas, vore:

inköp och ombyggnad af:

telefontäten i Gefle och kringliggande orter, såsom Elfkarleö, Storvik, Torsåker, Kungsgården, Sandviken, Ockelbo, Hamrånge med flera jemte erforderliga förbindelseledningar	kronor 150,000: —
telefontäten i Halmstad och Eldsberga	» 25,000: —

anläggning af:

ett telefontät i Falkenberg	» 5,000: —
nya förbindelseledningar i Skåne	» 70,000: —
ny centralstation i Göteborg samt ombyggnad och utvidgning af telefontätet derstädes	» 200,000: —
ny centralstation i Sundsvall samt ombyggnad af telefontätet derstädes	» 50,000: —
utvidgning af telefontätet i hufvudstaden	» 150,000: —
utvidgning af förutvarande telefontät å olika orter inom landet	» 150,000: —

Tillsammans kronor 800,000: —

Då telegrafstyrelsen derjemte låge i underhandling om inköp af de enskilda telefontäten i Vestervik och Oskarshamn med flera orter i norra Kalmar län, i Hvetlanda och Ulricehamn, i Nora, Lindesberg och Kopparberg med flera orter i Bergslagen, ansåge styrelsen, att lånebeloppet under år 1893 icke borde sättas lägre, än hvad som redan utgått under hvartdera af åren 1891 och 1892, eller till en million kronor.

På grund af hvad sålunda blifvit anfördt, hemställde telegrafstyrelsen, att Kongl. Maj:t täcktes bereda telegrafverket utväg att för fortsatt utveckling af statens telefonväsende erhålla ytterligare lån till belopp af en million kronor för år 1893, att i mån af behof och efter Kongl. Maj:ts pröfning ställas till telegrafstyrelsens förfogande, med skyldighet för telegrafverket att derå erlægga ränta och göra afbetalningar, på sätt Kongl. Maj:t kunde finna godt föreskrifva.

För egen del har departementschefen, som hemställde om aflåtande till Riksdagen af nu ifrågavarande proposition, i ämnet anfördt följande:

»Vid anmälan af den telegrafstyrelsens underdåniga skrifvelse, som föranledde Eders Kongl. Maj:ts till innevarande års lagtima riksdag aflåtna nådiga proposition angående anvisande af lånemedel till utveckling af statens telefonväsende, anförde jag, att jag lika med telegrafstyrelsen ansåge af vigt att telegrafverket sattes i tillfälle att i jemnbredd med fullföljandet af de interurbana telefonanläggningarne fortgå på den redan beträdda vägen med anordnande af lokala telefonförbindelser samt anläggning och inköp af telefontät, företrädesvis å orter, som berördes af de interurbana telefonlinierna. Uppenbart vore nemligen, att, jemte det rikstelefonens nytta för den korresponderande allmänheten härigenom komme att väsentligt ökas, de dyrbara interurbana ledningarnas rentabilitet komme att stegras i bredd med tillväxten af de lokala telefontäten, hvilkas nettoafkastning i och för sig vore tillräcklig att betrygga förräntande och amortering af deras anläggningskostnad.

De skäl, hvilka sålunda vid berörda tillfälle föranledde mig att understödja telegrafstyrelsens då gjorda framställning, för så vidt den afsåg anvisande af lånemedel för innevarande år till utveckling af statens telefonväsende, synas mig ega sin fulla giltighet äfven i fråga om telegrafstyrelsens nu framställda anhållan om anvisande af ytterligare lånemedel för nästkommande år för enahanda ändamål.

I sammanhang härmed anhåller jag att till upplysning om den utsträckning, statens telefonväsende nu mera vunnit, få meddela, att telegrafverket för närvarande eger omkring 13,200 i bruk varande telefonapparater, omkring 16,000 kilometer förbindelseledningar och en sammanlagd längd af så väl förbindelse- som abonnentledningar af något öfver 30,000 kilometer äfvensom att under innevarande år å statens ledningar utvexlats mellan 20 och 30 millioner telefonsamtal, deraf en half million på de interurbana ledningarna, samt aftenföretags omkring 170,000 telegram. Antalet central- och vaxelstationer uppgå för närvarande till 300, deraf 113 tillika äro telegrafstationer.»

Emot Kongl. Maj:ts förslag om anvisande af ytterligare 1,000,000 kronor lånemedel för fortsatt utveckling af statens telefonväsende har utskottet icke haft något att erinra. Utskottet har visserligen trott det kunna ifrågasättas, huruvida icke för lånemedlens återbetalning borde bestämmas andra villkor än de hittills föreskrifna och plan uppgöras med vissa afbetalningsbelopp å bestämda tider; men då utskottet ansett någon erfarenhet ännu böra vinnas angående telefonrörelsens förmåga att förränta och amortera det deri nedlagda kapitalet, har utskottet för närvarande icke ansett lämpligt att föreslå någon ändring i villkoren.

Utskottet hemställer,

att Kongl. Maj:ts ifrågavarande proposition må af Riksdagen bifallas.

Stockholm den 20 mars 1893.

På statsutskottets vägnar:

GUSTAF SPARRE.
